

Body @ work, 24 mei 2011

Beweegvriendelijke gemeenten

Dayenne L'abée, projectleider BVO
Jan Willem Meerwaldt, senior adviseur

Invloed van ruimte op bewegen

Context

- Ruimte heeft invloed op bewegen
- Omgeving moet gezonde actieve leefstijl mogelijk maken
- NASB
- Olympisch Plan 2028
- Beleidsvisie VWS
- EU: IMPALA en HEPA

Ambitie programma Beweegruiimte

NISB streeft naar een leefomgeving die mensen uitdaagt tot sporten en bewegen

Bij ontwerp, (her)inrichting, gebruik en beheer is beweegvriendelijkheid een van de leidende principes.

Beweegvriendelijke wijk

- Samenhangend aanbod van fysieke voorzieningen;
- Samenhangend aanbod van sport- en beweegactiviteiten;
- Koppeling van fysieke maatregelen aan programmatische activiteiten;
- Participatie, communicatie en bewustwording van de mogelijkheden.

Roombeek, zoen&zoef strook

Fysieke component

- Formele en informele speelplekken
- Playgrounds, trapveldjes, schoolpleinen
- Gebruiksgroen, park en perk
- Wandel- en fietspaden
- Verkeer en verkeersveiligheid
- Sportaccommodaties, MFA's
- Etc.

Sociale component

- Sport- en beweegprogramma's voor diverse doelgroepen
- Gezondheidsinterventies
- Bewegteams/combinatiefunctionarissen
- Bewonersparticipatie
- Bewustwording van mogelijkheden die omgeving kan bieden
- Kennis van aanbod van activiteiten

Bewegtuin, Bennekom

Project Bewegvriendelijke Omgeving

Doel:

- Kennis verzamelen, verdiepen (via 8 pilots) en verspreiden (toolbox)
- Instrumenten ontwikkelen
- Netwerk opbouwen (stakeholders)
- Agendasetting (professionals en bestuurders) i.s.m. VSG

Project Bewegvriendelijke Omgeving

- Inzicht in fysieke en sociale maatregelen
- Inzicht in beleids- en uitvoeringsprocessen en succesfactoren
- Inzicht in effecten van uitgevoerde maatregelen op beweeggedrag

Amsterdam (Nieuw West)
Bergen op Zoom (Gageldonk West)
Deventer (Voorstad)
Heerhugowaard (Rivierenwijk en Edelstenenwijk)
Rotterdam (en 6^e en 7^e en 8^e pilot)

Project Bewegvriendelijke omgeving

Stap 1 (oktober 2009-2010):

- Inventarisatie voorbeeldprojecten
- Literatuurstudie (DSP-groep)
- Start opbouw netwerk

Stap 2 (2011- medio 2013):

- Acht pilots ondersteunen, monitoren en evalueren
- Instrumenten ontwikkelen

Stap 3 (2011-2013):

- Resultaten verzamelen en verspreiden (website, nieuwsbrief, toolbox)
- Agendasetting (professionals en bestuurders) ism VSG

Ondersteuning NISB

- Advisering over inhoud en aanpak
- Procesbeschrijving
- Monitoring en evaluatie
- Masterclasses, workshops, ateliers e.d.
- Inzet andere NISB interventies en instrumenten (wijkscan BVW)
- Website Bewegvriendelijke omgeving

Uitkomsten onderzoek gemeenten

- Voordelen van BVO worden onderkend
- Onderwerp is onderdeel van sport-, gezondheids- en ruimtelijke ordeningsbeleid
- 90 % is bezig met elementen van BVO
- Planmatige aanpak en visie ontbreken vaak
- Openbare ruimte nog onvoldoende benut
- 50 % samenhang tussen fysieke en sociale maatregelen
- Informatiebehoefte: goede voorbeelden, normen en richtlijnen, informatie over de relatie bewegen en ruimtelijke ordeningsprocessen

Effectieve ? maatregelen

- Goed bereikbare en veilige wandel- en fietsroutes
- Veilige oversteekplaatsen
- 30 km zones
- Spreiding van voorzieningen door de wijk
- Speelplekken voor leeftijdsgroepen
- Beheer en activiteiten op playgrounds

Maatregelen (2)

- Veilig spelen op stoepen
- Aanleg fietsstraten, fietsenstallingen
- Fiets- en looproutes markeren
- Sociale veiligheid
- Functiemenging
- Veilige loop- en fietsroutes naar school
- Betere benutting openbaar groen

Maatregelen (3)

- Aanleg kindlinten e.d.
- Herinrichting schoolpleinen, zoneparcs
- Differentiatie in sport- en beweegplekken
- Bewonersbetrokkenheid bij planning, inrichting en gebruik
- Speelruimtenorm vaststellen en toepassen
- Inzet beweegteams, combinatiefunctionarissen e.d.

Aandachtspunten

- Financiering (kosten en baten)
- Publiek-private samenwerking
- Creatieve ruimtelijke oplossingen
- Bewonersbetrokkenheid (vraagzijde)
- Intersectorale samenwerking
- Verbinden met ruimtelijke agenda's
- Betrokkenheid woningcorporaties

Aandachtspunten (2)

- Feiten en cijfers (onderzoek, projectresultaten, effecten)
- Instrumenten (zoals normen en richtlijnen, stappenplan, checklist, wijkscan e.d.)
- Inspirerende voorbeelden
- Uitbouw netwerk/stakeholders

Gemeenten in regierol

- Regierol inrichting openbare ruimte
- Wettelijk kader: structuurvisie, bestemmingsplan, WMO
- Beleid, planning, aanleg en beheer sport- en beweegvoorzieningen
- Coördinatie en aanbod activiteiten
- Beleidsafstemming betrokken sectoren
- Financiële middelen

Vervolg gemeenten

- Vitale burger centraal:
 - gezonde actieve leefstijl
 - leefbaarheid
 - ontmoeting
- Bijdragen sectoren vaststellen: stedenbouw, gezondheid, sport en bewegen, onderwijs, welzijn, economie etc

Praktijk is weerbarstig

- Bewegvriendelijke omgeving vaak sluitstuk bij planvorming
- Gebrek aan intersectorale samenwerking
- Gebrek aan publiek-private samenwerking
- Te weinig bruikbare gegevens
- Accent op kosten ipv opbrengsten

Kansen

- Belang voor gezondheid, leefbaarheid, participatie/meedoen, waardecreatie, stedelijke kwaliteit, verkeersveiligheid etc
- Beleidsvisie VWS ('sport en bewegen in de wijk')
- Aanhaken bij ambities Olympisch Plan
- Komt meer onderzoek/kennis beschikbaar

En dus inzetten op:

- Kennis verdiepen en verspreiden
- Intersectorale samenwerking
- Aanhaken bij andere agenda's: ruimte, verkeer, onderwijs, zorg etc
- Wat is daarvoor nodig
- Welke concrete mogelijkheden voor pps
- Welke instrumenten

Voorbeeld Bergen op Zoom

Gezond inrichten Gageldonk-West

- Doel: het aanpassen van de fysieke omgeving en het daaraan koppelen van beweeg- en gezondheidsinterventies zodat wijkbewoners meer bewegen voor de verbetering van hun gezondheid

Bergen op Zoom (2)

- Fysieke pijler: het ontwerpen van een beweegvriendelijke wijk
- Sociale pijler:
 - inzetten van beweeg- en gezondheidsinterventies (zoals vervolg BOS, TOS, combinatiefunctionarissen)
 - bewoners bewustmaken van fysieke mogelijkheden en aanbod van activiteiten.

Deventer

Project Voorstad-Oost

- Doelen:
 - minimaal 65% bewoners voldoet aan beweegnorm
 - verbeteren kwaliteit en leefbaarheid openbare ruimte
 - vernieuwen speelplekken en groen
 - verbeteren verkeerssituatie en fietsroutes.

Deventer (2)

- Drie concentratiepunten:
 - brede school: activiteiten, inzet combinatiefunctionarissen;
 - vernieuwing speeltuin;
 - voetbalstadion bvo Go Ahead Eagles

Alliantie 3 partijen met gemeente over aanpak.

Rotterdam

Sport en bewegen in de wijken

- Realisatie sportieve vernieuwingsplekken;
- Combinatie voorzieningen mbt sporten en bewegen in de openbare ruimte;
- Koppelen aan activiteiten aanbod via o.m. TOS, Sport Support, RKF, Lekker Fit scholen;
- Groene schoolpleinen;

Rotterdam (2)

- Speelruimtenorm vaststellen en toepassen
- Schoolsport- en wijk sportverenigingen
- Handhaven sportvoorzieningen in de wijken (bijv. Zuiderpark)
- Outdoor- fitness voor o.m. ouderen
- Aandacht voor effectmeting.

Concluderend

- Bewegvriendelijke omgeving draagt bij aan gezonde actieve leefstijl en leefbaarheid
- Gemeenten hebben regierol, maar kunnen het niet alleen (pps)
- Behoefte aan kennis (gegevens en onderzoeksresultaten) en instrumenten
- Versterken intersectorale samenwerking

Vragen?

Meer informatie:

0318 49 09 00

Janwillem.meerwaldt@nisb.nl

Dayenne.labee@nisb.nl
